

Prostřený stůl na šlechtickém sídle v 19. a 20. století je hlavním tématem výstavy „Stolování na zámku," která zásadním způsobem oživila čtyři sály první prohlídkové trasy zámku v Náměšti nad Oslavou. Díky detailně naaranžovaným historickým situacím se návštěvníci dozvědí, jak vypadala tabule všední, sváteční či postní, co se podávalo v dámském či pánském appartementu, jak se pila čokoláda nebo jaké bylo menu během slavnostního banketu.

Úvodní část logicky zahajuje velká vídeňská snídaně. Společně s francouzskou představovala v polovině 19. století standardní typ velké, úplné snídaně, zvané kontinentální. Během ní se podávalo vařené vejce naměkko, císařská žemle s máslem a zavařeninou a pravá zrnková káva s mlékem či smetanou.

Kromě stanoveného denního menu poskytovala občas paní domu i takzvané kolace neboli občerstvení. Kolace se odlišovaly podle toho, komu byly určeny. Na náměšťské zámecké tabuli jsou k vidění kolace se zmrzlinou, savojskými piškoty a čokoládou nebo kolace s pečenými kaštany, plněným koláčem a kakaem.

Stolování během všedních dnů žen přibližuje snídaně v dámském appartementu (appartement = soukromé místnosti jako ložnice, denní pokoj, přijímací salon i budoár), kde paní domu trávila velkou část svého času vzhledem k časté fyzické indisponovanosti. Představeno je také podávání jídel během postního období, kdy byl nejčastějším pokrmem císařský trhanec s restovanými sušenými švestkami a cukrem. Autoři výstavy neopomněli ani malé děti, jimž se v dětských appartementech servírovala převážně kaše, nejčastěji jáhlová.

Oblíbený způsob stolování mužů ukazuje lovecká tabule v pánském salonu. Jejich nedílnou součástí bývaly tzv. nástolníky často zobrazující lovecké figurální scény provedené v porcelánu. Účastníci tabule si pochutnávali na paštikách buď s kyselou smetanou, nebo různými ovocnými omáčkami, k tomu přikusovali chléb mazaný máslem a popíjeli kvalitní červené víno. Na závěr pánské večeře přišly na řadu typické míchané salonní nápoje jako bischof, punč či bowle.

Vrcholem instalace je svatební banket, jemuž předchází sektová tabule. Slavnostní svatební hostina byla prostřena pouze pro členy obou rodin, servírovala se pokud možno ve stříbře a řídila se závaznými pravidly. Iniciačním pokrmem a zároveň tzv. jídlem na podívanou na svatebních tabulích bývala paštika, velmi často labutí. Labuť symbolizovala ideální obraz nevěsty, krásu, půvab, čistotu těla i duše, panenství. Pokud měla na hlavě korunku, představovala korunovanou nevěstu, která se stane plodnou ženou.

Výstava je unikátní tím, že veškeré exponáty jsou autenticky dochované přímo na zámku v Náměšti nad Oslavou a dosud nikdy nebyly v této ucelenosti prezentovány veřejnosti. Kromě instalovaných tabulí jsou k vidění i stříbrné soubory příborů, speciálních nožů, misek na zmrzlinu, porcelánové soupravy a další vybavení. Výstava bude na zámku k vidění během celé hlavní návštěvnické sezóny. http://www.zamek-namest.cz

Marek Buš